

451581

Imprimat legal 24. NOE. 192

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA

ANUL VI

Nr. 47

22 NOEMVRIE

1925

In acest număr: O rușine mare de Octavian Goga; Viață, poezie de Zaharia Stancu; Un document revoltător de „Țara Noastră”; România atacată de Leon Donici; Vorbește omul de cauciuc... de Un arhivar; Probleme maramureșene de C. P. Secelea; Săptămâna politică: Gazda democrației de Alexandru Hodoș; Gazeta rimată: Eri și astăzi de Nicolae Mănăoală; Insemnări: Congresul partidului popularului; S'a încheiat acordul...; Un gest inteligent; Lanțul slăbi-ciuinilor; Vrem o statistică; Unica cosecvență; Cauciucul plângător; etc. etc.

CLUJ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: PIAȚA CUZA VODĂ No. 16

Un exemplar 10 Lei

Țara Noastră

O rușine mare

Cine nu știe, că în timpul din urmă la universitățile din streinătate, la Paris mai ales, crește necontenit numărul acelor studenți cari în afară de pașaport n'au dus cu ei nimic din țara românească? Streini de origine și dușmani prin sentimente, de fel din Basarabia, Bucovina sau nordul Ardealului, când nu sunt pur și simplu oploșiți aici de peste hotare, fără să se fi împărtășit cât de puțin de cultura mediului unde se întorc, acești nomazi intelectuali sunt de obicei cei mai ferveți propagandiști ai legendelor stupide răspândite în occident pe spinarea noastră. Ei apar în Cartierul Latin ca o castă separată, izolată ermetic de ceata românilor de pur sânge. Mi se spune că unii sunt aderenții regimului țarist, alții debitează teorii bolșevice și cer plebiscit peste Prut, sau, încununăți cu aureolă de martiri, plâng la gazetă suferințele lui Israel în România barbară. Cu toții, firește, primesc schimbul de valută în contul țării, pentru-ca reveniți odată aici să sporească suma elementelor incerte și să tragă cu ochiul peste graniți la toate curentele subversive.

Știam acest lucru și-l invocam în memorie de câte ori povestea faimosului antisemitism românesc o vedeam scoțând capul sau într'o gazetă din New-York, sau în vre-o protestare lansată pe malul Senei de către „Liga drepturilor omului“. Ca și alții, mă gândeam și eu cu o reală groază: ce mare binefacere va cădea pe biata țară atunci când pomeniții stipendiați ai valutei se vor așeza la punctul lor de observație printre noi, ca să-și pule în practică principiile... Trimiterea studenților noștri în streinătate, îmi ziceam, e o importantă problemă de stat care trebuie urmărită cu un mare simț de răspundere, fiindcă pe urma contactului cu civilizațiile din Apus se va resimți toată opera consolidării de-acasă. Câte indicații esențiale nu răscolește din primul moment această chestiune părăginită ca atâtea altele! În treacăt, de

pildă, mă purta mintea la categorica rectificare sufletească a provinciilor alipite, după două generații de studenți pe care Parisul ni l-ar retrimit inoculați cu sfânta otrăvă a latinității.

Ei bine, mi se curmă aceste preocupări acum, când simt o palmă sdравănă, pe care-o primim în plin obraz, ca să ne desmeticim de-abinele. Ca toate rușinile mari, nici batjocura noastră nu are nevoie de speciale adjective ca să fie înțeleasă. S'o spunem deci pe îndelete. Ascultați...

Se cunosc bunele sentimente de ocrotire cu care toate guvernele franceze dela unire încoace ne-au dat mână de ajutor, ca să nivelăm asperitățile întâmpinate în lupta de întărire a statului ieșit din străduințele noastre comune. Războiul a adus la Paris lămuriri definitive asupra rostului României. S'a înțeles că aici e avangarda patrimoniului latin, că prin toate instinctele ereditare aparținem aceleiași familii, și că cele două principate unite consecvent și programatic s-au afiliat culturii franceze pe care au propovăduit o la Dunăre întreg veacul al nouăsprezecelea cu un rezultat necunoscut încă în alt colț de omenire. Sub acest raport al unei concepții de rasă deci, unitatea noastră națională n'a fost numai un act de dreptate în istoria unui neam, ci un câștig direct pe care-l înregistrează latinitatea. Conștienți de acest adevăr din care decurg importante consecințe de ordin diferit, conducătorii politici ai Franței de pe vremea congresului de pace s'au gândit să asigure continuitatea unui proces istoric și-au trimis, se știe, misiuni culturale care de-atunci lucrează la noi urmărind paralel cu organele de stat înlăturarea moștenirilor sufletești inoportune și latinizarea solului. Un număr însemnat de profesori de liceu și de universitate desfășoară aici o acțiune laudabilă cu succese înducurătoare. Guvernele franceze însă nu s'au oprit la drumul jumătate în tendința lor de înfrățire intelectuală. Deodată cu energia cheltuită la noi au crezut că trebuie să atragă și la institutele lor de învățământ generația care se crește astăzi pentru a o familiariza cu toate preceptele necesare. Cu acest gând onest s'au făcut importante înlesniri materiale studenților noștri la Paris. În anii din urmă, guvernul francez a crezut că trebuie să meargă și mai departe în solitudinea lui amicală: *a des-tinat 700 de mii de franci anual din bugetul Franței cu scopul de-a se acorda ca ajutor studenților români la Universitățile franceze.*

Cine este omul care să nu aprecieze acest nobil gest într'o vreme când greutățile financiare ale aliatai noastre sunt îndeobște cunoscute? Cine nu-și dă seama de urmările binecuvântate ale unei asemenea acțiuni dela popor la popor? Lucrul e limpede și toată lumea îl aplaudă la noi. Ce s'a întâmplat însă? Acum vine rușinea care ne acopere de ridicol. Am primit lista studenților beneficiari ai dărnicii protectoare, care angajază recunoștința și onoarea țării, și-am constatat că *abia treizeci de procente sunt români...* Publicăm acest pomelnic în întregime așa cum ni s'a trimis dela Paris. Cetiți-l, vă rog, și faceți fie care o judecată individuală. N'aveți nevoie nici de acte de identitate, nici de certificate de botez. Simpla înșiruire a numelui lămurește totul. Urechea vă desvelește misterul: Sunt în absoluta lor majoritate evrei,

cei mai mulți din casta cetățenilor neofiți, care au exact atâta legătură de suflet cu țărâna Basarabilor cât aveți d-voastră cu apa Iordanului din Testamentul vechiu.

O mulțime de întrebări dau năvală pe urma acestei extraordinare nesocotiri a celei mai elementare demnități naționale. Mai întâi: crede cineva că așa se poate realiza lozinca reciprocității culturale între Franța și România? Prin intermediul lui Isac Friedman și Smelca Rabin se va sălășlui între Tisa și Nistru geniul lui Racine ca să perpetueze vechea ipnoză pe care Parisul o exercită asupra latinilor dela Dunăre? Al doilea: E echitabilă această repartizare numerică, ținând seamă de ori-ce calcul al proporțiilor, tratat fiind oropsitul nostru popor chiar și după cea mai vitregă clauză a minorităților? Al treilea: Poate România geloasă de tradiționalele ei bune raporturi cu generoasa Franță, poate cu milioanele ei autochtone să admită o jignire care e menită să producă în opinia ei publică sugestioni dăunătoare și prea legitime nemulțumiri?

Întrebările se înmulțesc cu cât judecăm problema mai deaproape și rostul lor taie tot mai adânc. Suntem convinși că pentru denaturarea intențiilor inițiale nu poartă vina cercurile diriguitoare dela Paris, a a căror prietenie ne-a fost probată în zile mult mai grele și-a fost pecetluită cu sânge pe câmpiile de luptă din Moldova. E la mijloc, de sigur, una din acele fantastice învârteli cu care noi ne-am obișnuit aici acasă de câte ori vine vorba de revărsarea bunătăților... Ni s'au dat chiar oare-care detalii, ni s'a indicat și promotorul acestei liste talmudice în persoana unui domn profesor dela Sorbona, francez naturalizat, pe care protecțiunea și intervenția d-lui N. Iorga l-ar fi avansat arbitru al doleanțelor românești la universitatea din Paris. Nu importă culisele care vor ieși la iveală în curând. Vina de căpătenie e însă a guvernului nostru care, din primul moment avea datoria să ia în mână rezolvirea problemei, sau să întreprindă la timp pașii trebuincioși ca să ne scape de-o pacoste rușinoasă.

În ori-ce caz conștiința publică din toate unghiurile României unite tresare în fața acestui act de împietate. Dacă actuala tresărire spontană merită gravul epitet de antisemitism, atunci, fiți pe pace, suntem antisemiți cu toții, fiindcă nu consimțim odată cu capul să ne căutăm strămoșii în stepele ucraine. Suntem și rămânem ce-am fost: Români admiratori ai Franței! Această calitate atavică ne-o păstrăm chiar și fără bursă la universitate, chiar și dacă aceste sute de mii de franci nu mai poartă eticheta noastră și se trimit coloniilor franceze din Madagascar sau se construiește cu ei un blockhaus împotriva lui Abd El Krim...

În toate împrejurările latinitatea e mai în câștig, obrazul nostru mai curat, și mulțumirea mai mare decât astăzi...

OCTAVIAN GOGA

VIAȚĂ

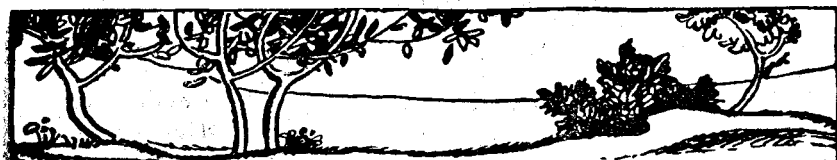
Aud într'una chiote de hoarde
Și tropot greu de cal nepotcoviți,
Și plâns sfâșietor de robi izbiți
Cu bice lungi de flăcări și cu joarde.

Măceluri crâncene, măceluri crude
Se făptuiesc pe undeva pe-aproape,
Am stropi de sânge risipiți pe pleoape
Și mâinile de sânge cald mi-s ude.

Și eu sânt fără ză, n'am coif pe plete,
De laurii izbânzii nu mi-e sete,
Nu-s dornic de omor, de jaf, de pradă,

Și-un vechi blestem ceresc mă mână 'n luptă
Spre câmpu-albit de oase în grămadă,
Cu scutul ciuruit, cu lancea ruptă...

ZAHARIA STANCU

Un document revoltător

— Studenții „români“ cari primesc ajutorul francez —

PARIS

— Facultatea de medicină —
(1500 franci)

1 Belter Saul	27 Grobman Moise
2 Bercovici Olga	28 Grunberg Solomon
3 Berger Ida	29 Helner Leon
4 Bernstein Eugen	30 Iancunescu Abraham
5 Brody Carol	31 Kardos Nicolas
6 Brody Malvina	32 Király Eugen
7 Căciulă Radu	33 Liggy Isac
8 Calman Smil	34 Marcovici Gabriel
9 Cauchansky Gusta	35 Meisel Josef
10 Kaufman Manase	36 Nacht Sache
11 Charaponowsky Joseph	37 Neagoie Jean
12 Czettel Margarette	38 Ornstein Rachela
13 Davidovici Ghena	39 Raisman Fanea
14 Davidovici Dadid	40 Rosenfeld Bernard
15 Danilevici Aurel	41 Schwartz Hermann
16 Desderli Ef.	42 Solomon Hugo
17 Dossios Anastas	43 Spindel Jaques
18 Efrussi Raia	44 Stein Léon
19 Feinstein Meyriem	45 Talmazsky Fanea
20 Finkelstein David	46 Ulsmann Elisabeth
21 Fichman Anna	47 Wainstein Isac
22 Focsaneanu Moritz	48 Zilberstein Sophie
23 Friedman Ghisela	49 Zissu Simon
24 Friedman Isac	50 Zukmann Charlotte
25 Glasermann Sammi	51 Zukmann Sloim
26 Goldenberg Nicha	

(1000 franci)

1 Kaufman Rachela	2 Colin Yotti

3	Feldman Bluma	5	Spireanu Hortensia
4	Sobelman Rachela	6	Szylagy Ladislas

(750 franci)

1	Abramovici Richard	10	Mises Henriette
2	Calogheru Constant	11	Padeanu Gabriel
3	Cuperman Saul	12	Rabin Smelca
4	Diosi Phebus	13	Rohrlich Hermann
5	Erdész Etienne	14	Rosenberg Solomon
6	Ficher Etienne	15	Tesici Ștefan
7	Goldstein Natan	16	Walter Léon
8	Jelin Nicolas	17	Zicher Ioseph
9	Klein Seira		

(500 franci)

1	Vacher Helena	3	Wied Isidor
2	Mustacescu E.	4	Obreja Constantin

PARIS

— Facultatea de Drept —

(1500 franci)

1	Anca Petru	18	Nistor Alexandru
2	Baicoianu Constantin	19	Paladi Gheorghe
3	Bercovici Simon	20	Paves Léon
4	Costiner Elias	21	Polingh r Alphons
5	Cristian T.	22	Radulescu Traian
6	Chutiinsky Léon	23	Raiter Moise
7	Iliescu Dodel	24	Romanescu Radu
8	Filipide Alex.	25	Rosensweig Gustav
9	Furtuna A.	26	Sandman Th.
10	Georgescu Theodor	27	Schleisingher Natan
11	Goirenberg Marcu	28	Stenescu Gheorghe
12	Grunzweig Emil	29	Theodorescu Aurel
13	Hercovici Jean	30	Titeanu Eugen
14	Ioanid Constantin	31	Weinberg Abanson
15	Ionesco Yvanof	32	Vișioiana Constant
16	Luvitch Isac	33	Weinberger Eugen
17	Marcus V.		

(1250 franci)

1	Apostoleanu Gheorghe

(1000 franci)

1	Antoniou Stefan	4	Stern Samuel
2	Karnuch Jaques	5	Thaler Henri
3	Moruzi Nicolae		

(750 franci)

1	Heiner David	3	Osias L.
2	Ionescu Nicolae	4	Popescu René

PARIS

— *Facultatea de Științi și Școlile Technice* —
(1500 franci)

1 Baranofschy Feiga	17 Lochak Zeilig
2 Cana Herscu	18 Lupaș Nicolae
3 Constantinov Gregov	19 Maleanu Constantin
4 Dorfman Aron	20 Mises Max
5 Dumitrescu Petru	21 Moisescu M.
6 Efussi Boris	22 Nudric Bentsion
7 Gheorghiu Șerban	23 Nessessian Mina
8 Ghiga Alexandru	24 Nicolaevici Petru
9 Ghips Borah	25 Pantazi Alexandru
10 Goldenberg Leopold	26 Reisman Otto
11 Hassilov Leon	27 Robel Smil
12 Idelman Sloim	28 Sapira Mariana
13 Kahane Ernest	29 Talmatsky Solomon
14 Lerner A.	30 Vaisman Israel
15 Lochak Benjamin	31 Wogel H.
16 Lochak Ber	

(1000 franci)

1 Juster Felix	3 Nicolau Victor
2 Leibovici Leopold	

(750 franci)

1 Aschinasi Léon	4 Lissagorskaia Anni
2 Bivol Nicolae	5 Schiler N.
3 Botez Ioan	6 Stoler Ijic

(500 franci)

1 Gluckman Emil	4 Largman Vladimir
2 Grimberg Abram	5 Maracineanu Ștefan
3 Gusig Naum	6 Rabin Mendel

PARIS

— *Facultatea de Litere* —
(1500 franci)

1 Abraham Meyer	11 Ieremia Lucreția
2 Alexiu Antoinette	12 Niculescu Petru
3 Crettel Violette	13 Moreanu Constantin
4 Doliner M.	14 Otchakowschy Zalman
5 Clontz Vasile	15 Pandele Petru
6 Grimberg Zeitel	16 Papagoga Victoria
7 Herscu Zoe	17 Patlageanu Frida
8 Herscovici David	18 Popea Margareta
9 Ionescu Vasile	19 Popovici Beatrice
10 Lascar Marie	20 Rosensweig Marie

21	Săvulescu Nicolae	24	Talmatsky Abram
22	Schor Rosina	25	Zamfirescu Nicodim
23	Șerbanescu Pandeale		

(1000 franci)

1	Ionescu Nicolae	5	Nicolescu Aurelia
2	Leibovici Marcel	6	Păltănea Pompiliu
3	Neagu Ioan	7	Schreiberg C.
4	Neagu Constantin		

(750 franci)

1	Anghel Viorica	9	Manulescu Berthe
2	Badavici Jean	10	Negoescu (Madame)
3	Bogdan Livia	11	Parlea Aurora
4	Bușilă Natalia	12	Rosetti Marie
5	Danielevici (Madame)	13	Triandafil Madeleine
6	Filoti Sofia	14	Vaisberg Pasia
7	Ghips Charlotte	15	Mihalovici Marcel (500 fr.)
8	Ioaniu Florica	16	Theodorescu Maria (500 fr.)

FACULTĂȚI ȘI ȘCOLI TECHNICE, DIN PROVINCIE

T O U L O U S E

— Facultatea de Medicină —

(1500 franci)

1	Havis David	3	Kaplanski Ficel
2	Havis Hanita	4	Vekler Ida

— Institutul de Chimie —

(1500 franci)

- 1 Sloutsky Samuel

— Institutul Electro-Technic —

(750 franci)

1	Antoner Moise	4	Mordeovici Abram
2	David Moise	5	Vaisberg Abram
3	Dubnic C.		

L I L L E

— Institutul de Chimie —

(1500 franci)

- 1 Bergman Daniel

CAËN

— *Institutul de Chimie* —
(1500 franci)

1	Grabois Sura	3	Tixman David
2	Groisman Ber		

— *Institutul Electro-technic* —
(1500 franci)

1	Vexler Ioseph

BESANCON

— *Facultatea de Științe* —
— 1500 franci —

1	Dosiös Menelas	2	Kohn Saul

GRENOBLE

— *Facultatea de Științe* —
(1500 franci)

1	Șincai Eugen	2	Șincai Gheorghe

LYON

— *Institutul de Chimie* —
(1500 franci)

1	Goldstein Natan	2	Katz Pincu

MONTPELLIER

— *Facultatea de medicină* —
(1500 franci)

1	Behara Hertel	3	Vertsman Geindel
2	Elberg Moise		

NANCY

(1500 franci)

1	Finkelstein Pesia	2	Kllgher Feiga

România atacată

— Scrisori pariziene —

Scrisoarea a doua

I.

Emigrațiunea rusă e divizată politicește în următoarele partide: partidul monarhist (de toate nuanțele), republican-democrat, social-revoluționar și social-democrat.

Fiecare partid își are organul său. La sosirea mea la Paris în anul trecut am găsit aici următoarele ziare: „Posliednia novosti“ („Ultimele noutăți“), organul partidului republican-democrat, sub conducerea dlui P. Miliucov, „Vecernee Vremia“ („Timpul de seară“), organ al monarhiștilor, subvenționat de către arhiducele Nicolae, sub conducerea unui ziarist cunoscut dl Boris Suvorin și „Ruscaia gazeta“ („Gazeta rusă“) sub conducerea unui oarecare gazetăraș A. Filipov, om fără trecut cunoscut (se zice că ar fi fost sub-comisar de poliție la Kiev, pe vremuri), subvenționat de către cei cari... au gustul să-l subvenționeze. În sfârșit...

E interesant de schițat atitudinea acestor ziare față de bolșevism. „Posliednia novosti“ al dlui Miliucov declară a fi un ziar anti-bolșevic, însă ziarul crede că bolșevismul în Rusia va fi doborât prin evoluția naturală a poporului și că uneori guvernul sovietic în acțiunile sale păzește interesele rasonaționale. Deci, nicio încercare întreprinsă pentru răsturnarea guvernului și a regimului sovietic nu e admisă, deoarece încercarea aceasta poate să dăuneze intereselor rusești. Adică, ziarul antibolșevic e uneori cu bolșevicii și pledează în chestia sovietică cu o energie care câteodată pare o nervozitate.

Față de România (precum și față de Polonia) ziarul dlui Miliucov susține teza bolșevică, din alte motive poate, sunt gata să recunosc acest fapt, însă, ce e indiscutabil, susține teza bolșevică, și

publică fel de fel de informațiuni, uneori false, uneori rău intenționate, împotriva României, fără ca să le controleze.

Ziarele „Vecerne Vremia” și „Ruscaia gazeta” sunt antibolșevice, însă e ciudat lucru: în „Ruscaia gazeta” apăreau unele informații și chiar și unele articole la fel cu cele care apăreau în presa sovietică, în acelaș sens și cu aceleași concepțiuni.

Un exemplu destul de nostim: peste vreo săptămână după sosirea mea la Paris a ajuns aici știrea despre unele turburări țărănești în Basarabia, în regiunea Tațar-Bunar. Ziarele sovietice sosite dela Moscova la Paris înfățișau aceste turburări ca o „protestare a țărănilor împotriva României”, ca o exprimare a dorinței lor de a trece sub puterea Sovietelor. Bine înțeles, nici un cuvânt că aici au lucrat agenții sovietici după ordinele primite dela Moscova.

Peste două trei zile, versiunea sovietică a apărut și în „Ruscaia gazeta”, cu adaosul unui articol injurios la adresa României sub titlu „Cocodette”.

Ca basarabean, ca cetățean român, mă simțeam moralicește obligat să reacționez. După o consfătuire cu dl Alexinsky am avut o întrevedere cu directorul ziarului „Vecerne Vremia” dl Boris Suvorin, căruia i-am expus situația Basarabiei și a României, arătându-i că România actualmente e singura forță care împiedică invaziunea sovietică, și că toți cari se cred antibolșevici trebuie să ajute România în lupta ei cu bolșevismul. Noi însă vedem cazul ciudat al ziarului „Ruscaia gazeta”, care se informează din sursele sovietice. I-am spus dlui Suvorin că chiar în acest sens aș vrea să scriu un articol. Dl Suvorin foarte amabil mi-a oferit coloanele ziarului său (fapt care nu l’a împiedecat să mă facă mai târziu „agent român”).

În articolul meu, publicat în ziarul „Vecerne Vremia” dela 22 Octomvrie 1924 am expus chestia în felul următor: Actualmente în Europa există două frontiere — frontiera albă și frontiera roșie, comunistă. România e un ingredient foarte important la frontiera albă, ea e singurul stat care rezistă în mod activ în fața ofensivei bolșevice spre Orient, și cei cari duc lupta antibolșevică, pentru rezultatele ei mai efective trebuie să păstreze unitatea frontierei albe și să sprijinească România.

„E de mirat — ziceam eu în articolul meu — că tonul presei emigrante nu se deosebește cu nimic de tonul presei sovietice. Aceleaș atacuri și aceleași injurii la adresa României, care luptă în mod eroic împotriva invaziunii sovietice. Trebuie să fie o absență desăvârșită a unor vederi politice de stat asupra situației generale, o nepricepere în fața chestiunilor de o importanță mai largă, pentru a scrie că „bolșevicii sunt mai favorabili decât românii”. Sau trebuie să presupunem că există o sursă comună a informațiilor. „E destul să răsfoim ziarele sovietice, — adăugam, — ca să se vadă ce ură condensată și ne bună nutrește contra României bolșevismul militant, care simte o rezistență puternică la granița nistrieană”.

După acest articol, un grup de basarabeni a trimes la redacția ziarului amintit o scrisoare deschisă, în care se solidarizau cu articolul

meu și protestau contra atacurilor presei emigrante îndreptate împotriva României. Dar scrisoarea *n'a* fost publicată. Faptul acesta a fost explicat în două feluri: mai întâi, că în ziar *n'a* fost loc pentru ea, apoi, la observația mea că scrisoarea nu e prea lungă, mi s'a spus că „tonul ei e prea violent“. Originalul scrisoarei îl păstrez însă pentru arhivă; poate un istoric oarecare o va citi cândva, nu fără interes.

II.

Atacurile împotriva României au primit un caracter sistematic și bine aranjat după instalarea la Paris a ambasadei sovietice și înființarea ziarului sovietic „Parijnu Viestnic“ („Mesagerul parizian“). E foarte nostim, că uneori cu „Parijnu Viestnic“ se unește în păreri chiar ziarul monarhiștilor „Ruscoe Vremia“ („Timpul Rusesc“).

Trebue să adăugăm, că și d. Alexinsky a întemeiat ziarul său „Rodnaia Zembia“ („Țara natală“), care în politica sa externă a luat apărarea intereselor României față de bolșevici. (Am intrat la acest ziar ca redactor-șef al părții literare și artistice).

Dela un timp s'a observat un lucru ciudat: în ziarul „Ruscoe Vremia“ au început să apară diferite „scrisori“ dela „corespondenți speciali“, ba din București, ba din Chișinău. În amândouă cazurile însă, scrisorile acestea purtau același iscălitură: „Smirnov“. Tonul acestor scrisori mi-a atras dela început atenția. Am descoperit nenumărate note sovietice. Poziția ziarului, care e antibolșevic și monarhist, nu dădea loc la nicio bănuială. Și totuși în ziarul antibolșevic apăreau scrisori bolșevice! Acest lucru pentru mine era cert. Am expus îndoelile mele comitetului de redacție, care a găsit unanim că „aici este ceva suspect“.

Din ziarele rusești pe care le primesc dela Chișinău am fost informat despre măsurile care s'au luat în țară pentru ajutorarea populației înfometate din Basarabia și mai ales despre gestul mișcător al țărănimei românești din alte provincii, care a strâns bani pentru frații săi basarabeni. Dar în ziarul „Ruscoe Vremia“, correspondentul „special“ d. Smirnov povestește că „românii pun piedici pentru ajutorarea înfometaiților și urmăresc pe cei cari voesc să-i ajute“.

Într'o convorbire cu unul din membrii redacției „Ruscoe Vremia“ am spus că acest d. Smirnov duce redacția ziarului în eroare, deoarece scrie minciuni evidente. Mi s'a răspuns că d. Smirnov e „omul nostru“, e „bun monarhist“, și așa mai departe. Peste câteva zile tot din ziarele sosite dela Chișinău am aflat că acolo a fost arestată o organizație sovietică, care se ocupa, sub masca monarhistă, cu spionajul militar în folosul Sovietelor. În lista celor arestați se găsea și numele de Smirnov...

Acest d. Smirnov, după cum se vede, se achita foarte bine față de șefii săi sovietici: făcea spionaj în România și în același timp furniza ziarului monarhist dela Paris „Ruscoe Vremia“ informații folositoare bolșevicilor.

Ziarul „Rodnaia Zembia“ a pus atunci o întrebare, adresată ziarului „Ruscoie Vremia“: oare „corespondentul special d. Smirnov are ceva comun cu d. Smirnov arestat la Chișinău ca agent bolșevic?“ Așteptam răspunsul.

N'am primit nici un răspuns. Ziarul „Ruscoie Vremia“ a păstrat o tăcere completă.

În numărul următor „Rodnaia Zembia“ a repetat întrebarea în altă formă, mai energică: „D. Smirnov, corespondentul special la ziarul monarhist „Ruscoie Vremia“ și d. Smirnov spionul și agentul bolșevic, arestat la Chișinău, e aceeași persoană sau nu? Da sau nu?“

Ziarul „Ruscoie Vremia“ a tăcut. Peste câteva zile, direcția ziarului în articol său de fond a înjurat pe dl Alexinsky și pe mine, făcându-ne „oameni prea mulțumiți de sine“.

La aceasta noi am răspuns, că nu ne interesează de loc ce fel de oameni suntem după părerea redacției ziarului „Ruscoie Vremia“, fie cei mai răi în lume, însă să ni se răspundă — spionul sovietic Smirnov arestat la Chișinău a scris la ziarul „Ruscoie Vremia“ din Basarabia sau nu? Tăcerea ziarului va fi socotită ca un răspuns pozitiv: — da, a scris“.

Ziarul n'a răspuns nimic.

Nu e de mirat atunci, că toate calomniile la adresa României sunt identice în presa monarhistă și în presa sovietică. Și acest lucru se întâlnește nu numai atunci când e chestia de România. Din exemplele numeroase pot să notez următorul fapt. Într'o Duminică, în ziarul bolșevic apare această informație: „astăzi la ora 11 în locuința arhiducelui Nicolae va avea loc o ședința secretă, la care vor lua parte generalii Denichin, Judenici, fostul ministru Trepov și alții. Se vor discuta chestiunile mai jos notate“. Nu e nostim, că în ziarul bolșevic care apare la 6 dimineața se vorbește despre *ședința secretă monarhistă*, care va avea loc cu cinci ore mai târziu, și la care se vor discuta în secret chestiuni care sunt cunoscute de bolșevici?

Încă un caz: în ziarul „Ruscoie Vremia“ e „demascat“ contele Manteufel, care la Constantinopol se dă drept medic militar, dar care în realitate nu e de loc conte, ci un litonean, agent al bolșevicilor, expulsat din Turcia pentru propagandă sovietică. Ziarul declară că afirmațiile sale „sunt bazate pe documente indiscutabile, care se găsesc la redacție“.

Însă cu 10—12 zile în urmă, ziarul a publicat scrisoarea deschisă a contelui Manteufel, care dovedea că d-sa e conte, e medic militar dinainte de războiu, și n'a fost expulsat din Turcia. Socotind faptul foarte important, ziarul nostru „Rodnaia zemlia“ a invitat ziarul „Ruscoie Vremia“ să publice „documentele indiscutabile pe baza cărora fusese calomniat un om cinstit și cunoscut ca un antibolșevic activ. Ziarul a tăcut. Însă ni-a răspuns într'o scrisoare deschisă însuși contele Manteufel, care a aratat că toate calomniile proveneau din partea subșefului organizațiunii monarhiste „împăratului Ciryli“, care în realitate e închis în temniță de către turci ca... agent sovietic!

Aduc toate aceste fapte ca să arăt ce atmosferă grea și încur-

cată domnește în cercurile emigranților ruși cari fac politică. Nu știi unde se termină bolșevicul și se începe monarhistul, și vice-versa.

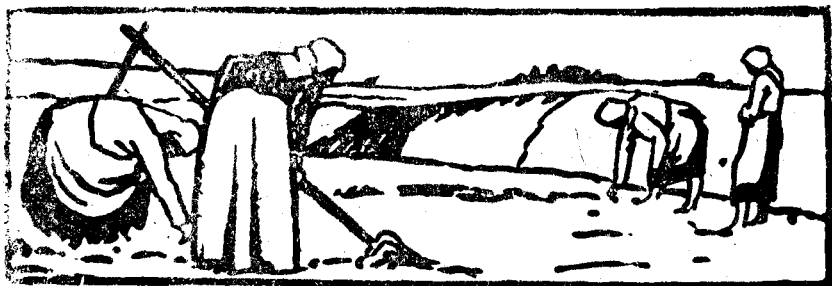
Dar, afară de aceste murdării găzetărești sunt unele fapte din cauza cărora monarhiștii se unesc cu bolșevici în ceea ce privește România și chestia Basarabiei.

Cari sunt aceste fapte? Răspunsul putem să-l găsim în tendințele politice ale monarhiștilor față de politica internă, care după părerea lor trebuie să domineze în Rusia viitoare, eliberată de bolșevici, și față de politică externă, adică față de acele mijloace internaționale prin care se poate răsturna regimul sovietic și la care trebuie să se recurgă în situația actuală.

Paris. — 1925, Noembrie

LEON DONICI

Vorbește omul de cauciuc...

— Părerii așezate pe două coloane —

Am jăgăduit mai demult, că vom lua într'o zi sarcina de a așeza pe două coloane, cu o rubrică pentru și alta contra, câteva din părerile trecute și prezente ale dlui Nicolae Iorga. (Despre cele viitoare cine se poate pune chezaș?)

Începem astăzi aceasta penibilă operație, dând câteva mostre luate la întâmplare din incomensurabila producție grafică a fostului apostol din Văleni. Mărturisim, că pentru a face o colecție completă a contrazicerilor dlui N. Iorga o viață de om n'ar fi de ajuns. Noi ne vedem de treburile noastre pământul se'nvârtește înainte, iar d. Iorga scrie mereu. Prin urmare, culegerea de față nu e decât un palid fragment din enormul catalog care așteaptă.

Cititorii ne vor ierta această imperfecțiune. Le jăgăduim că nu ne vom opri aici.

I. MIHAI VITEAZUL

CONTRA

„Nu numai Mihai n'a avut un ideal național, dar un ideal, oricare, i-a lipsit. L-a mânat înna-
inte setea sa nestinsă de poet al
spadei, râvna de lucruri nouă,
pe care nimic n'ar fi putut s'o
sature și, mai ales, l-a mânat
nevoia. Dela măcelul Turcilor
înainte, omul acesta nu-și apar-

PENTRU

„N'am venit la mormântul lui
Mihai Viteazul ca la orici mor-
mânt. Căci sunt morminte închise
și altele pe care nimic, nici o vo-
ință dușmană, nicio tiranie nu le
poate închide. Și mormântul lui
Mihai Viteazul e dintre acelea
care nu pot fi închise. Acolo se
sbuciumă, neîmpăcat și dureros

ține, a căzut în mâinile fatalității, care-l duce, orb, tot mai sus, spre înălțimile periculoase.”

N. Iorga. Două conferinți I. Luptele Românilor cu Turcii dela Mihai Viteazul încoace. București, Socec 2898 (pag. 28)

idealul nostru și cât timp va fi neîndeplinit acest ideal ce se sbuciumă în durere, nu va fi loc și ceas de odihnă pentru acel mort.”

N. Iorga, Pomenirea lui Mihai Viteazul „Oameni cari au fost” Valenii de munte 1911 (pag. 386-390)

II. ANDREI BARON DE ȘAGUNA

PENTRU

...„Nu orice laudă se potrivește cu orice om și cele pe care le aruncă o admirație, fie și sinceră, care nu-și găsește cuvintele, cununile banale, dela capul tuturor morților, nu se potrivesc decât cu acei ce nu merită o adevărată și deosebită laudă. Totuș Șaguna a avut din bielșug parte de dânsule.”

N. Iorga, Insemnătatea națională a lui Șaguna („Sămănătorul II; 14 Decembrie 1903) și Neamul Rom. a IVn-1 111—112 din 4 Oct. 1909 (pag. 1886.)

Domnilor, un om poate înlocui un popor; el (Șaguna) a dovedit-o. A venit însă vremea ca și un popor să înlocuiască un om.”

N. Iorga. Serbarea comemorării lui Șaguna la Ateneu, cuvântare în 4 Oct. 1909 „Neamul Rom.” an. IV și nr. 114 din 11 Oct. 1909 (pag. 1950.)

CONTRA

„Nu l-a revoltat, nici măcar desgustat trecerea dela un program la altul, întefirea aspirațiilor naționale și tendința de a le înnăbuși programul de centralizare și, îndată după aceea, sfâșierea unității reale — toate acestea legate prin firul tare al unui egoism dinastic, pe care oricine îl va găsi firesc, dar căruia puțini vor crede că se cuvine a i se jertfi ce are o nație mai scump, credința în ea însăși, prin care singura se poate mântui.

În aceasta stă slăbiciunea lui Șaguna.”

N. Iorga, Pomenirea lui Șaguna în „Oameni cari au fost” Valenii de Munte 1911 (pag. 375—376.)

III. CHESTIA EVREIASCĂ

CONTRA

„Universul” tipărește darea de seamă a serbării jubilară din Se-

PENTRU

„Un evreu cetățean român care se emoționează la cetirea Vechiu-

verin: pentru slujba creștinească sunt șapte rânduri, pentru cea de la „Templul spaniol“ douăzeci și două. Acolo, de alminterea, s'au dus și prefectul și primarul și generalul și cine e mai mare în localitate. Ce să mai zici?

Și ce să zici de colosala ticăloșie că imnul nostru național a fost cântat acolo „în limba română și ebraică“. Auziți: imnul național cântat înaintea autorităților în limba ebraică, la Severin!

Aude cineva, înțelege cineva în România?“

N. Iorga: „Neamul Românesc“, anul I. No. 2, 14 Mai 1906.

lui Testament, care urmărește răsunetul propriei sale ființi morale în literatura medievală a strămoșilor săi, care se bucură de orice succes al rasei sale și ține a contribui la dânsul „e un om vrednic de toată stima.“

N. Iorga: „Neamul Românesc“ Anul XVIII Nr 41, 23 Februarie 1923.

IV. TACHE IONESCU

CONTRA

„Și atunci *de ce-ai mai fi democrat*, de ce te-ai fi revoltat împotriva valorilor reale, fatale, din mila lui Dumnezeu, a căror ființă singură împiedecă pe micuțul Densușianu de a fi ministru, *pe Ioan Ionescu Ionești de a cârmui un județ și pe Tache Tăchescu-Tăchești de a fi membru al Academiei Române*“.

N. Iorga, Tachiștii sinceri, „Neamul Românesc“ Anul IV. No. 4 București, 14 Ianuarie 1909.

PENTRU

„Mergând drept înainte *pe calea democrației* din care n'am lipsit niciodată, *m'am întâlnit cu dl Tache Ionescu în aceiaș credință* că această democrație este baza neapărată a României...“

N. Iorga, Cuvântare la întrunirea dela „Dacia“ în Neamul Românesc. Anul XVII No. 51, 8 Martie 1922.

V. IULIU MANIU

PENTRU

„Astfel el a putut avea adversari, dușmani însă nu. Căci dușmănia personală, în acel mediu

CONTRA

„Oricum, un fapt rămâne. Acela că șeful de partid (dl Iuliu Maniu) care nu găsia pe Regele la

curat, eră cu neputință și din cauza amenității unor maniere aristocratice, unite cu cea mai călduroasă iubire de popor, dar și din cauza văditei neatacabilități a acestui om politic, cu care orice neam s'ar putea mândri.

„In Ardeal a știut oricine, timp de douăzeci de ani că, *dacă e vorba de a se afla fără greș care e drumul cel drept*, n'avea decât să se uite *pe unde merge Iuliu Maniu*“.

N. Iorga. Iuliu Maniu „Neamul Românesc“ Anul, XIII No. 322 19 Dec. 1918.

încoronare în cetatea din Ardeal a lui Mihai Viteazul *a descoperit pe purtătorul Coroanei românești în saloanele dela București ale dlui Mihail Cantacuzino*“.

„*Intre Alba-Iulia și Bizanț, dsa a preferat pe aceasta din urmă*“.

N. Iorga. Intre Alba-Iulia și Bizanț, Neamul Românesc anul XVIII No. 3 din 4 Ianuar 1923 pag. 1.

Aci cerem scuze cititorilor. In ceea ce privește pe dl Iuliu Maniu (și acesta nu e singurul caz) dl Nicolaie Iorga a avut trei-patru rânduri de păreri: întâi pentru, apoi contra, apoi iar pentru, și așa mai departe. Spațiul Țării Noastre nu permite deocamdată așezare paralelă, pe aceeaș pagină, a acestor texte contradictorii.

Să așteptăm să ne mărim formatul !

UN ARHIVAR

Probleme maramureșene*)

E de necontestat că despre Maramureș s'a scris mai puțin decât despre oricare provincie românească. De aceea, socotim că o analiză succintă a stării economice, sociale și politice din Țara lui Dragoș nu poate fi lipsită de interes pentru publicul românesc, și sperăm că icoana jalnică ce ne-o înfățișează azi acest colț de străbun pământ românesc va zgudui din inerția caracteristică și pe guvernanții noștri, împingându-i la soluții corespunzătoare.

Data fiind situația periferică a acestui județ, credem că atât din punctul de vedere general al țării cât și din cel special al Ardealului, *problema populației* din Maramureș prezintă un interes capital. Din punct de vedere național nu ne poate fi indiferentă o demografie care cu cifre statistice oficiale ne arată că granița noastră nordvestică se împănază din ce în ce mai mult cu elemente intruse, îndoielnice și cu tendințe contrarii intereselor superioare de stat, în timp ce elementul nostru autohton, vegetează, sau emigrează. Ori, tocmai acesta este cazul cu Maramureșul nostru.

Populațiunea acestui județ, pe porțiunea ciuntită, așa cum ne-a revenit prin tratatul dela Trianon, se cifra în 1919 — după datele oficiale-locale ce ne-au stat la îndemână — la 152,995 suflete, din care români 82,778 (54.11%); evrei 36,835 (24.09%); unguri 13,956 (9.12%); ruteni și alți 16,360 (10.68%) și nemți 3,066 (2.00%).

La această compoziție etnică a Maramureșului au contribuit în cursul vremii o mulțime de factori, a căror scurtă analiză o vom face pe cale istorică deodată cu momentele mai însemnate din viața fiecărui element național aflător aci.

Ori, în această privință *desvoltarea elementului românesc* prezintă cele mai interesante faze, din punct de vedere științific și național. Nu mai suferă nici o contradicere azi, că în primele 14 secole, Maramureșul a avut o populațiune omogenă, exclusiv românească. Și această omogenitate a lui n'a fost turburată nici la finea sec. IX-lea, cu ocazia venirii maghiarilor, — întrucât îngustimea văilor, lipsa de fertilitate a solului și nepătrunsul codrilor maramureșeni n'au exer-

*) Rezumat dintr'un studiu asupra Maramureșului, ce-și așteaptă lumina zilei. — *Nota autorului.*

citat nici o atracție asupra acestor fii ai stepelor. Astfel, elementul românesc s'a dezvoltat aci în toată libertatea sa naturală, trecând din punct de vedere economic dela viața de vânători la cea patriarhală de păstori, și apoi la cea pastorală-agricolă, organizându-se din punct de vedere politic în primele cnezate și voievodate române. Neîntâmpinând nici un obstacol în dezvoltarea sa normală de secole, populațiunea acestui ținut a trebuit să ajungă la acel punct critic, când cantitatea mijloacelor de subsistență nu mai putea satisface trebuințele unei suprapopulațiuni, care față cu neproductivitatea pământului muntos al Maramureșului începuse să ia un caracter endemic. Deci, acestei iperdemii a elementului românesc maramureșan, înzestrat cu o putere nemărginită prolifică, avem să atribuim în ultima analiză cele două descălecări în Moldova dela mijlocul sec. XIV, — a lui Dragoș și Bogdan Vodă. Aceste descălecări, din punct de vedere demografic, reprezintă *punctul culminant al expansiunii elementului românesc* din toată istoria Maramureșului, expansiune care s'a făcut aproape concomitent nu numai înspre Moldova, dar și înspre județele vecine ungare Bereg și Ung. Descălecarea în masă a acelor voievozi maramureșeni a îngrijorat însă pe regele contemporan Ludovic al Ungariei, care nu voia nici decum să-și vadă slăbit digul său de apărare — Maramureșul — contra năvălirilor dela Est. De aceea s'a încercat diferitele colonizări de unguri, teutoni și ruteni cu Teodor Coriatovici (la 1354).

Deși, dela acest eveniment al descălecării, populațiunea județului Maramureș a început să se împetrișeze, totuși elementul românesc a continuat să rămână și de aci înainte cel predominant. Aceasta o dovedesc cu prisosință, cele 366 diplome maramureșene din sec. XIV și XV, care aproape în totalitatea lor glăsuesc despre vitejia și ascendența politică în județ a elementului românesc, cum și istoria întregă de mai târziu a Maramureșului. Nu putem însă tăgădui, că prin aceste colonizări elementul nostru național a încercat o dublă slăbire: pe deoparte *deposedarea moșiilor românești în favorul ungarilor* (amintesc doar cazul familiei, Perényi căreia regele Sigismund pela finea sec. XIV, după răscoala lui Ioan Cenezul, îi trece toată averea enormă a lui Balițu și Drăguș împreună cu cetatea Hust, și cazul jurisconsultului ungar Verböczy și a prietenului său Pogány Sigismund, cărora Vladislau II. le donează în 1514 moșiile a 32 nobili de rând maramureșeni, pentru că au făcut cauză comună cu iobagii în contra oligarhiei maghiare) și *maghiarizarea nobilimii mari maramureșene* (cazul Drágfy — fost Drăguești, etc.), iar pe de altă parte *ratenizarea în cursul vremii a zeci de mii de țărani români* (iobagi) cum și *trecerea bisericii maramureșene la catolicism* sub dependența episcopiei rutene de Muncaci (1733).

Cu deposedarea nobilimii române a crescut, firește, și procentul elementului maghiar în județ, recrutat dintre grofii spoliatori și servitorii lor, în plus lucrătorii de pela saline. Totuși acest procent era prea mic, ca să imprime județului pecetea maghiară. După statistica lui Fényes (Magyarország leirása), din 176,615 suflete, elementul ma-

ghiar înregistra la 1848 doar 7.62% față de 32.16% români, iar după statisticele oficiale maghiare din 1870 el însuma 9.97% față de 25.95% români la o populație de 220,506 suflete. Abia în 1910, oficialitatea maghiară a răușit să ridice elementul „alcătuitor de stat” la 14.77%, însă numai datorită inovației de origine pur maghiară în ale statisticelei de a trece printre maghiarii neași și pe cei de altă naționalitate, cari vorbiau limba maghiară.

Nu putem însă tăgădui rivalitatea numerică între elementul românesc și cel rutean, care sporia în Maramureș pe măsură ce satele românești erau păstorite de preoți ruteni trimeși de episcopia ruteană de Muncaci, sub dependența căreia ajunsese biserica unită românească maramureșană dela 1733 până la 1864, când s'a înființat episcopia română greco-catolică de Gherla. Bazați pe această împrejurare, socotim că e justificată convingerea că cele 50.64% dela 1848, cele 51.22% dela a 1870 și celelalte procente cari exprimau în statisticele maghiare cifra rutenilor din Maramureș, se datorau falsificării matricolelor bisericesti, ținute pe acel timp de preoții ruteni, și că în realitate în numărul de aprox. 165,000 ruteni maramureșeni la 1918, erau trecuți și cei aproape 40,000 români rutenizați din părțile nordvestice și estice ale județului, cei 35,000 Români, cari și-au uitat limba română, dar și au păstrat conștiința originii lor, cum și cei 25,000 români, cari pe lângă conștiință și-au păstrat și limba, deci în total aproape 100,000 români, trecuți la republica Cehoslovacă, cu ocazia nefericitei ciuntiri a istoricului județ Maramureș și că adevărații descendenții ai coloniștilor lui Teodor Coriatovici dela 1354, nu puteau număra la 1918, decât aproximativ 65,000 ruteni deci 18% din totalul populației Maramureșene de aproximativ 360,000 suflete.

Cea mai ciudată iconă demographică dintre toate naționalitățile Maramureșului ne-o înfățișează însă *desvoltarea elementului evreiesc* de aici, care în împrejurările actuale ale acestui județ prezintă un caracter de o gravitate extraordinară. Dacă ungerii și rutenii, își au de bine de rău istoricul lor în patria lui Dragoș, pe evrei îi întâlnim aci abia mai târziu.

Prima urmă de existența unui evreu în Maramurăș o găsim la 1766, într'un Ceaslov aflat în comuna Călinești. Cu împărțirea Poloniei, numărul lor a început să crească. Mai întâi s'au așezat bărbații, cari, după ce prindeau oare care chiag, își aduceau și femeile, și la urmă de tot familia întreagă. Astfel recensământul lui Iosif al II.-lea a aflat în Maramureș numai parte bărbătească și anume 1215 evrei. Cu ocazia circumscripției populațiunii din 1804, pe lângă 2488 evrei găsim și 682 evreice. La 1848, elementul evreiesc ajunsese la 5.44%, numărând 9619 suflete, dintre cari 964 la Sighet și restul prin sate. Dacă până la revoluția din 1848 nu dăm în Maramurăș de un număr prea mare de evrei, explicația o găsim în faptul că evreii nu aveau voie până la această dată să se așeze pe moșiile erariale. Incețând însă aceasta opreliște evreii au început să dea năvală asupra Maramurășului, în număr cu atât mai mare, cu cât guvernele maghiare înteețiau opera de desnaționalizare a românilor maramureșeni. Ori evreii și-au price-

put rolul și l-au jucat atât de bine, încât autoritățile maghiare n'aveau nici un interes să oprească puhoiul galițian al evreimei. Astfel, la 1870, Maramureșul număra 20,295 evrei, adică 11,92% la o populație de 220,506 suflete, în fine la 1919 procentul evreilor crescuse la 24,09%, pentru ca azi să atingă chiar 28% din populația actuală maramureșeană. Se impune deci întrebarea: care este explicația acestei stări demografice pentru Maramureș?

Din cele mai sus expuse, rezultă că *procesul de reînoire* a populației maramureșene n'a avut un curs normal. Privită în totalitatea ei, constatăm că populațiunea acestui județ s'a dublat în răstimpul dela 1848 până la 1910, ajungând la această dată la 356,705 suflete.

Dacă ar fi fost o dezvoltare normală a acestei populațiuni, în acești 60 de ani, atunci ar fi urmat ca să se dubleze și procentul fiecărui element național al ei și anume românii să numere 113.622 suflete, unghurii 26,926, evrei 19,238, rutenii 178, 908 și nemții 14 596. În realitate statistica maghiară din 1910 înregistrează numai 84,510 români, 159,489 ruteni, însă 52,964 unghuri și 59,552 nemți. Scoțând pe cei 65,694 evrei, trecuți ca vorbind de preferință parte limba germană, parte cea maghiară, ar rămânea ca verosimilă cifra de aproximativ 33,822 unghuri și 13,00 nemți.

De unde rezultă că numai numărul nemților aproape s'a dublat, pe când al românilor abia a crescut cu jumătate din câți erau la 1849, al rutenilor cu mai mult de $\frac{3}{4}$, al unghurilor s'a întreit și al evreilor s'a înșeptit (în oraș crescând chiar de 8 ori, adică la 7,981, suflete din 964 câți erau la 1848 pentru ca azi să fie de zece ori mai mare ca la 1849.)

De sigur, că creșterea excesivă a elementului evreesc și maghiar din Maramureș n'avem s'o atribuim unei natalități excesive și unei mortalități reduse după cum stagnarea celorlalte elemente etnice, și în special a celui românesc, n'o putem pune pe seama unei mortalități enorme sau unei natalități aproape sterpe. Căci considerând natalitatea și decesele din perioada cincinală dela 1907—1911, avem următoarele date calculate în medii:

7,027 căsători sau 9·4%
30,747 nașteri sau 41·1%
20,042 decese sau 26·8%.

Deci, un excedent de 14·3% pentru anii 1907—1911, excedent, care pentru anii 1890—1900 se cifra pentru Maramurăș la 15·2%, iar pentru anii 1900—1910 la 15·5%. Iar dacă comparăm acest spor al populațiunii maramureșene cu sporurile corăspunzătoare¹⁾ din vechiul Regat, 15·9%, și cu procentul sporului anual de 8·4% pentru Ungaria propriu zisă, constatăm că creșterea populației maramureșene se menține aproape la acelaș nivel cu creșterea populației din vechiul Regat și a celorlalte provincii românești (Basarabia, Bucovina și Ardeal), întrecând cu mult, la aproape dublu, sporul anual al populației din Ungaria propriu zică.

Evident deci, stagnarea elementului românesc din Maramurăș n'o

¹⁾ p. Buletinul statistic al României Nr. 1. Seria IV. vol. a 1919 pg. 146.

putem atribui unei natalități reduse sau unei mortalități excesive și nici sporul enorm al elementului evreiesc și cel maghiar de aici nu se poate atribui unei natalități fecunde sau unei mortalități reduse pentru ei.

Explicația acestui fenomen caracteristic pentru Maramureș o găsim în *diferențele ce rezultă din raportul emigrărilor și imigrărilor* naționalităților aflătoare aci.

Date mai regulate despre *numărul, vârsta și sexul* emigraților maramurășeni despre *direcția* încotro au luat-o ei, găsim în statisticele maghiare abia dela 1900 încoace. Astfel între anii 1899 și 1913. ele înregistrează 11,980 emigrări, dintre cari 9,630 de bărbați și 2,350 de femei. Că aceste cifre oficiale nu reprezintă adevărata stare a emigrărilor din Maramurăș e ușor de explicat. Acest județ a avut totdeauna populația cea mai rară (19 locuitori pe km². la 1849 și aproximativ 25 pentru anii 1899—1913), așa încât o cifră prea mare de emigrări din Maramurăș ar fi putut compromite prestigiul statului ungar în afară. De-aceea numărul oficial de 12,000 emigrați trebuie îngroșat cu alte zeci de mii emigrații cari neconțin treceau — fără formele obicinuite de emigrare — granița maramurășană în căutarea existenței și fără să se mai reîntorcă de unde au plecat.

Cele mai multe emigrări s'au făcut în America, 83,2% în 1911, 76,9% în 1912, și 82,3% în 1913, apoi în România în proporție de 14,2%, 21,5% și 16,5% în cei trei ani.

Dintre aceștia pușini se reîntorceau, de abia 1—2 % din România, și abia 1% din America. Lipsite de sinceritate sunt statisticele maghiare, și cu privire la *naționalitatea* emigranților, unguri 2431, germani 1536, slovaci 89, ruteni 7419, și abia 505 români în anii 1899—1913. Falșitatea lor în această privință rezultă evident din „Analele statistice ale României“, care numai în anul 1913, înregistrează 1249 cazuri de români maramurășeni imigranți în România, număr, care desigur trebuie dublat cu tot atâția cari au emigrat în America. Deci, dacă pentru un singur an avem 2500 români maramurășeni emigrați, desigur că în 14 ani nu poate fi numărul lor numai de 505 l...

Caracteristice sunt însă datele referitoare la *profesiunea* emigranților dela 1900—1907, din cari conchidem că în acești șapte ani, un număr de 2425 agricultori nu puteau trăi depe ogoarele lor, sau că au fost deposedați de ele — cum vom vedea din partea evreilor, — că 422 lucrători minieri și alții își căutau în bunătațirea sorșii lor aiurea, că 1302 zileri n'aveau o înbucătură de pâine, că 226 servitori vor fi suferit persecuții, etc.

Iar dacă mai adaugem că dintre acești emigranți, aproape toți (95%) erau în floarea vârstei și în plinătatea puterilor de muncă, putem cu drept cuvânt susține că continua emigrare maramurășană nu poate fi nici decum expresia unor condiții de viață normale acestei populațiuni, cum s'ar crede, ci exclusiv rezultatul unor stări economice, sociale și politice neprielnice ei.

C. P. SECELEA
fost deputat de Maramureș

Săptămâna politică

— Fapte și comentarii —

Gazda democrației

Cine a avut destulă vreme de pierdut a putut să urmărească mai de aproape toate peripețiile prin care au trecut nesfârșitele târgueli de colaborare dintre căpeteniile intermitentei tovărășii național-țărăniște; începând cu primele pipăiri încercate acum cinci ani pe după barba-paravan a dlui N. Iorga, și sfârșind cu cea mai proaspătă ofertă epistolară stoarsă după o îndelungată trudă din călimara uscată a dlui Iuliu Maniu. Noi, cari avem obiceiul să ne dăm pe față singuri slăbiciunile, vom mărturisi că nu mai ținem minte decât titlurile capitolelor principale. Și reținem un lucru sigur: că nu s'a făcut până acum nimic. Niciodată, pe lume, o fuziune nu s'a stricat de-atâtea ori!

Toate au însă un sfârșit. După lungi orbecăiri pe drumuri șerpuitoare; după penibile opintiri supraomenești pela fiecare roată; după o accidentată călătorie cu osiile neune, carul democrației române, frumos împodobit de cămașa cusută cu arnici a dlui Ion Mihalache, a nimerit deunăzi la o gazdă bună... Ați citit, fără îndoială, prin gazete, că delegația comună a celor două partide, însărcinată să fixeze condițiile precise ale înțelegerii, național-țărăniște a ținut prima sa ședință la locuința dlui C. Argetoianu. Marele latifundiar dela Breasta, șampion necontestat al consiliilor de administrație, n'a pregetat nicio clipă să ofere o largă și confortabilă ospitalitate, tinerei democrații române, care nu-și găsește încă locul!

Fără să urmărim vreo metaforă indecentă, — fiind vorba de o democrație și încă de una tânără, — vom spune, totuși, că nu se

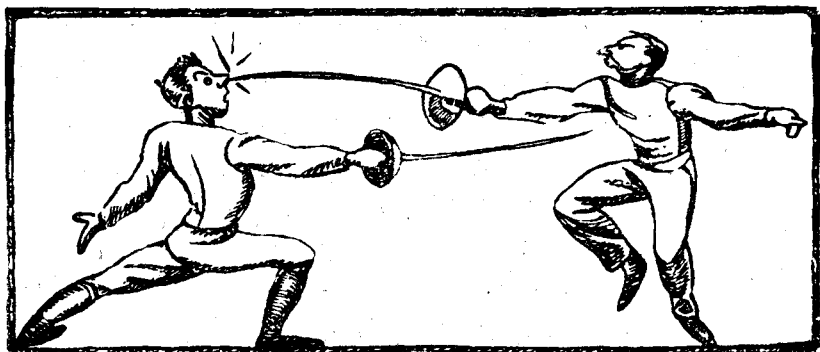
putea găsi un mijlocitor mai bine pregătit pentru ceea ce se cere în asemenea ocazii. Toată lumea a rămas mulțumită. D. Virgil Madgearu a fost îmbrățișat de amfitrion cu o căldură de care s'a miat el însuș. O specială canapea de piele rusească a fost rezervată dlui C. Stere. I s'au servit dlui dr. N. Lupu diferite băuturi răcoritoare. Iar d. Ion Mihalache, pentru întâia oară în viață sa, a fost primit într'adevăr boereste...

Nu ne vom permite, deci, niciun accent de ironie în fața acestei admirabile armonii politice. D. C. Argetoianu, doctrinarul pumnului în gură, era predestinat să găzduiască sub acoperământul casei sale, mult așteptata contopire a grupărilor... „de stânga“! Cunoașteți, nu-i așa? cel puțin o parte din biografia dlui C. Argetoianu, și știți câte puncte de contact cu obștea a avut, în tot cursul vieții sale, acest răscolitor al simțămintelor populare. La Iași, de pildă, pe vremea războiului, când până și cei mai îndârjiți conservatori consimțiseră la exproprierea moșilor lor în favoarea soldaților cari sângerau la hotarele țării, gazda de azi a democrației se împotriva din toate puterile marelui act de dreptate socială, numindu-l pur și simplu: o hoție! Nu știm pe unde va fi fost atunci d. Ion Mihalache, — știm numai unde era și ce făcea d. dr. N. Lupu, — dar suntem siguri, că auzind această filipică reacționară fostului învățător dela Topoloveni nu i-a trecut prin mînte că va pune la cale, într'o zi, chiar cu autorul, ei, regenerarea integrală a vieții publice în România întregită!

Și cu toate acestea, așa e. Oricât vi s'ar părea situația de paradoxală, acela care a părăsit partidul poporului manifestând un cinic dispreț pentru „masele amorfe“ ale țărâniei; acela care a trimis partidului țărănesc de pe banca ministerială cunoscuta invitație însulțătoare; acela a cărui dare în judecată a fost cerută chiar de musafirii săi actuali; acela, înfășșit, care a fost considerat drept cel mai mare adversar al democrației, o ocrotește acum, disprețuind-o mereu, cu gândul ascuns, și care nu e greu de ghicit, de a o compromite definitiv...

Numai acest tablou e de ajuns pentru a pricepe valoarea morală reală a colaborării naționalo-țărăniste și pentru a aprecia soliditatea cimentului în care se va închea mozaicul ei.

ALEXANDRU HODOȘ

GAZETA RIMATA

Efi și azi...

*Acum, iubite cititor,
Să stăm de vorbă amândoi;
Să trecem veacurile'n zbor;
Să 'ntoarcem timpul înapoi!*

*Auzi, bărbosul cronicar
Vorbește ridicând din umăr:
— „Sunt ani de-atunci... E în zadar,
„Că nici măcar nu pot să i număr...”*

*Venise tocmai din Stambul
Ca un boer velit, Bacșișul,
Și'n butcă se'nfigea fudul
Când butca ridică suișul.*

*Pe vremea lui fusese Bey,
Il cunoștea și dragomanul,
Din ochii lui săreau scânteii
Când își dregea, șiret, turbanul.*

*Sedea turcește pe sofă
Și-alene își fumă ciubucul,
Când apărea după perdea
Șoptind în taină eunucul,*

*Ori și ce ușe'n calea lui
I-o deschideau pe rând mai marii,
Decâteori pornea hai-hui
Și-și scutura, discret, șalvarii.*

*Dar vai! bătrânul meu strămoș
Azi nu mai șade lângă Vodă
Și fesul lui cu ciucur roș
Sărmanul, a ieșit din modă.*

*În locul lui, pe-un taburel,
Batjocorindu-l în absență,
S'a așezat un nepoțel
Străin: jetonul de prezență.*

*El e dolar, socol sau franc,
Face minuni ca orice moaște,
E vâr cu Marmorosch & Blank,
Și domnul Vaida îl cunoaște.*

*Și-acuma, că te-ai luminat
Pricepi cum vine stratagema:
Unchiul Bacșiș s'a demodat,
Acù-i la modă Tanti Ema...*

NICOLAIE MĂNĂGOALĂ

— istoric român, care scrie cu pictoarele —

INSEMNĂRI

Congresul partidului poporului. În dezorientarea vieții noastre politice de astăzi, cu târguelile și cu surprizele ei neîntrerupte, congresul unui partid politic însuflețit de ideea de ordine și de autoritate, care se sprijinește pe propriile sale puteri fără a-și căuta puncte de rezim în afară de propria lui capacitate creatoare, ar putea să constituie într'adevăr o lămurire pentru guvernarea de mâine.

România trece astăzi printr'o serioasă criză economică. Dar puțini sunt aceia cari se gândesc la rezolvarea ei. Se pun în discuție tot felul de argumente în lupta aprigă pentru cucerirea puterii. Se vorbește despre democrație, despre sufragiul universal, despre avantaje personale pe seama alegătorilor, dar n'am văzut până acum niciunul din partidele politice dela noi, afară de partidul poporului, clarificându-și în mod public programul său de guvernământ. Sunt, de pildă, o seamă de remedii asupra cărora ar fi fost de dorit să ni se dea lămuriri din toate părțile. Ce se va face de pildă, cu chestiunea capitalului strein? Ce se va face cu sistemul impozitelor?

Ce se va face cu regimul exportului? Și așa mai departe. Gândul mai tuturor se îndreaptă spre diferite neînțelegeri personale, din toate părțile se anunță competiționari pentru ministere, făgăduielile curg prin diferite întruniri publice, dar despre problemele de guvernământ nu se aude nimic.

E mai ușor de ținut un discurs electoral, cu frumoase fraze sforăitoare. Ne lipsește educația politică a mulțimei, pentru ca să se poată lămurii în plină adunare publică un program politic de realități, nu de vorbe. Vom fi siliți să mai așteptăm multă vreme, până să ajungem acolo. Asemenea chestiuni nu se pot discuta, deocamdată decât numai în adunări mai restrânse.

Anul acesta, în congresul partidului poporului se va expune programul economic al guvernării viitoare. E o deșbatere interesantă, care, fără îndoială, va avea răsunetul dorit în opinia noastră publică.

S'a încheiat acordul... — Senzaționala știre a fost purtată pe aripile de hârtie ale ziarului *Cuvântul*, care

și-a făcut o specialitate din reportajul ticluit în Cișmigiu...

Moștenitorii profesionali ai răposatului Caracudi, stăruind în prostul obicei de a trage cu urechia la diferite uși închipuite, și-au făcut în scurtă vreme (numai după un an de apariție) specialitatea de a destăinui publicului naiv din România întregită toate convorbirile care au (sau nu au) loc între patru pereți. Dacă au aflat reporterii dlui C. Gongopol ce-a vorbit dl I. Brătianu cu M. Sa Regele, — cum nu erau să afle ce a pus la cale dl Octavian Goga cu dl Aristide Blank !..

Prin urmare, trebuie să știți că acordul a fost încheiat. *Cuvântul* o spune, nu noi. Dl Octavian Goga s'a înțeles cu dl Aristide Blank să înceapă (de acum încolo, d'abia !) o violentă campanie prin *Țara Noastră* împotriva ziarelor *Adevărul* și *Dimineața*, cari sunt (tot *Cuvântul* o spune) proprietatea dlui Aristide Blank. Nici că se putea o combinație mai limpede. Iată un original patron de gazete, care complotează împotriva lui însăși, și se roagă, în cea mai mare taină ca să fie înjurat...

Indiferent comentariile noastre obișnuite, să ni-se dea voie să-l credem pe dl Aristide Blank ceva mai inteligent. Nu-i facem astfel un elogiu nemeritat.

Și apoi mai e altceva. Cine urmărește, de bine de rău, atitudinea acestei reviste își poate da seama, că nu poate fi vorba „să începem“ lupta împotriva ziarelor *Adevărul* și *Dimineața*, pentru simplul motiv, că această luptă a început chiar din prima zi a apariției *Țării Noastre*, fără să fie nevoie de un prealabil... acord cu presupușii proprietari ai celor două tabere de opinii democratice. În dorința lor de a ne ataca cu orice preț, adversarii noștri au uitat acest neînsemnat amănunt și au ticluit o poveste care nu se

ține nici măcar într'un picior. Patima știrilor senzaționale are câteodată căderi sângeroase în ridicol.

Cât despre acordul pe care l'am încheiat cu dl Aristide Blank, urmările lui se pot aprecia chiar în numărul de față al *Țării Noastre*.

Un gest inteligent. — În fața grupului de parlamentari polonezi veniți la noi deunăzi să ne viziteze țara, dl Nicolae Iorga, marele meșter al gafelor, cu și fără premeditare, a făcut o glumă de cel mai dubios bun gust. A anunțat pur și simplu (spre mirarea oaspeților străini), că va fi prim-ministru al României peste câteva luni și le-a făgăduit (cași cum această operație i-ar fi interesat grozav), că în această calitate va trimite pe actualii parlamentari la Văcărești.

Polonezii, oameni politicoși, au primit cu un surâs obligator (erau mosafiri !) această lăudăroșie bărboasă, și au trecut, amabili mai departe. În vârtejul recepțiilor, banchetelor și excursiilor oficiale, spiritualul intermediu al mucalității dramaturg n'a lăsat urme prea adânci. Dar noi știm să apreciem cum se cuvine acest gest inteligent.

Gazeta dlui N. Iorga a protestat și ea în dese rânduri împotriva propagandei de defaimare întreprinsă de numeroșii dușmani ai României. *Neamul Românesc* e cuprins și el de o patriotică indignare, ori de câteori câteun costafior dela „Liga drepturilor omului“ sau vreun blumenberg dela „Alianța izraelită“ se reped să scrie că România e o țară de leneși, de scandalagii și de pungăși. *Neamul Românesc* se indignează, dar dl Iorga hazliu cum e dumnealui din fire, vine să adauge o contribuție umoristică la această infamă operă de bărfire a propriei sale patrii.

Gluma s'ar fi oprit tocmai la timp, dacă dl Nicolae Iorga s'ar fi mărginit să anunțe că va fi cândva președinte al Consiliului în România. Dar autorul lui „Sarmală“ a mers cam departe, amenințând cu pușcăriia pe actualii guvernanți. *Vittorul*, oficiosul liberal relevând insulta și ținând seamă de împrejurările în care s'a produs, a declarat că dl N. Iorga e nebun. Diagnosticul ni se pare exagerat. Dl Iorga nu e, nici mai mult nici mai puțin, decât un caraghios. Nici oaspeții polonezi n'au plecat, desigur, cu altă impresie.

LANȘUL SLĂBICIUNILOR. — Multe imputări ni se pot face, și ni s'au făcut, slavă Domnului! dar un merit trebuie să ni se recunoască, chiar de către îndărjiții noștri potrivnici. Avem un dar special de a ghici dela prima aruncătură de ochi pe aceia cari nu pășesc pe pământul țării noastre cu gânduri tocmai curate. Sunt în noi, poate, oculte puteri atavice, sau e pur și simplu o însușire specială de a descifra enigma pașapoartelor; — nu e vremea să ne spovedim acum. Vrem să rămănem, deocamdată, în limitele strâns încercuțte ale unui singur fapt.

Am fost dintre aceia, cam puțin, cari nu ne-am grăbit să ne entuziasmăm din cale-afară de apariția publicistică a fostului hamal din Brăila, romanțierul greco-româno-francez Panait Istrate. Recunoscându-i toate însușirile jiterare, care nu-i lipsesc de loc, ne-am arătat dela început bănuielile noastre clare în fața desmățatului internaționalism pe care îl așșa cu o semidoctă emfază acest adversar ireductibil al frontierelor. Alții, mai leșne încrezători, l-au primit cu brațele deschise, i-au cântat osanale și i-au salutat întoarcerea în țară cu bucuria biblică rezervată fiului risipitor. Panait Istrate, care fugise din România la 1916 ca să nu

fie trimis pe front, p'zise într'adevăr în lunga lui pribegie, diferite cocine de porci...

Printre cei cari n'au ezitat să jertfească un vițel gras — adică un articol cu litere aldine — în cinstea celui reintors a fost și d. Nichifor Crainic, talentatul poet al șesurilor natale, care nu s'a sfiit să depună sărutarea sa frățescă pe fața chinuită a mult încercatului Panait.

A fost un moment induioșător! Dar iată că d. Istrate, autorul „Kyrei Kyralina“, a plecat din nou peste hotare, și odată ajuns prin locuri străine s'a apucat să-și injure țara cu o astfel de pasiune umanitară, încât s'au crucit până și cei mai netpăcați dușmani ai României. (Aceia, bineînțeles, cărora le permite confesiunea să-și facă cruce). Numai d. Nichifor Crainic, poetul șesurilor natale, n'a mai zis nimic. Și motivul nu e greu de aflat. D. Panait Istrate e cel mai bun prieten al dlui Iacob Rozenthal, fostul director al *Adevărului*. D. Iacob Rozenthal e inspiratorul actual al dlui Pamfil Popescu-Șeicaru, publicist, iar d. Pamfil Popescu-Șeicaru e coleg de redacție cu d. Nichifor Crainic...

E lanșul slăbiciunilor, de care vorbea cândva meșterul Caragiale.

VREM O STATISTICĂ. — Gazetele, mai mult sau mai puțin clandestine, ale partidului național, publică dela un timp încoace o serie de atacuri injurioase la adresa dlui Octavian Goga, căruia, zic numitele foi, i s'ar fi oferit un loc în consiliul de administrație al societății *I. R. D. P.* E bine să se știe, că aceste atacuri au apărut mai cu seamă în *România* dlui Alexandru Vaida și în *Cuvântul* dlui C. Argetoianu. Campania împotriva directorului *Țării Noastre* își are astfel și partea ei hazlie. Și iată pentru ce. D. Alexandru Vaida, protectorul bine retri-

buit al fabricii de piele „Renner“ din Cluj, e un client vechi al tuturor așa ziselor întreprinderi naționalizate, căroră le-a împrumutat numele său, pentru a acoperi diferite tainice operații, în schimbul unui bacșiș care variază între 100—500 mii lei. Cât despre d. C. Argetoianu, începând cu banca Mar-morosch Blank din București și sfârșind cu acea a d-lui Szanna dela Timișoara, aproape nu există un ghișeu în fața căruia fostul ministru de Interne să nu fi desfăcut pumnul dumisale faimos în chip de mână întinsă, care cere... Nici nu se putea găsi să-i fi căutat cu lumânarea, alți adversari mai ireductibili ai consiliilor de administrație!

Pentru a reveni la d. Octavian Goga, trebuie să mărturisim, că n'am aflat încă nimic despre suspomenita invitație a societății *I. R. D. P.* Sunt, cu toate acestea, unele distincțiuni de făcut. Societatea *I. R. D. P.*, înființată pe vremea guvernării partidului poporului, e o întreprindere onestă, cu capital curat românesc și cu conducere în întregime românească. Nu s'au aciuat acolo nici spioni deghizați, nici zarafi importăți din Galiția, nici aventurieri ai capitalului internațional. N'ar fi vorba, în niciun caz, prin urmare, ca directorul *Țării Noastre* să acopere, cu semnătura sa, o suspectă camuflare de capital străin szu un oficiu deghizat de propagandă dușmană.

În paginile acestei reviste am criticat aspru, noi cei dintâi, purtarea unor din oamenii politici dela noi, cari servesc drept paravan pe seama unor interese protivnice năzuinței de romanizare a vieții noastre economice, și n'am fi în stare să cădem, la rândul nostru, în greșala pe care am osândit-o.

Dar, pentru că a venit în focul discuției chestiunea, în multe privințe delicată, a consiliilor de administrație,

noi ne declarăm gata s'o examinăm pe toate fețele. Și, ca să se lămurească lucrurile dela început, cerem să se dea la iveală o statistică complectă a tuturor frunțașilor diferitelor partide, arătându-se pentru fiecare în câte locuri e, și mai ales unde e. Cu strângerea datelor necesare pentru o asemenea statistică s'ar putea însărcina fie d. Alexandru Vaida, fie d. C. Argetoianu, în calitatea lor de șampioni necontestăți ai tantiemelor incasate fără muncă...

Unica consecvență. — La Galați, deși în mijocul prietenilor săi (de a căror lipsă de disciplină se plângea eri) d. N. Iorga a vărsat asupra comensinilor un lung torrent de disperare — să zicem — istorică.

Jumătatea de șef a naționalilor s'a arătat extrem de îngrijorat că nici un semu nu se arată în zarea tulbure a orizontului său politic, despre venirea sa la putere.

Îi înțelegem durerea, dar îl vom liniști cu două vorbe.

Unica consecvență a distinsului bărbat politic, singura sa legătură cu trecutul, este o oarecare listă de călătorii cu misiuni prin osebitele meleaguri ale bătrânei Europe.

Ori, certat cu actualul guvern și departe de cel viitor, agitatul călător național, se întreabă cu îngrijorare, dacă nu cumva mâine îi vor fi tăiate scurt avânturile voiajore în *sleeping-car*. D. Iorga n'are de ce să se teamă. Suntem informați, că viitorul guvern și-a înscris printre cele mai de căpetenie puncte ale programului său un voiaj al dumisale la Barcelona, cu misiunea de a strânge relațiile noastre culturale cu frații catalani.

Deci, valuta morală a mareșului nostru profesor n'are de ce să se arate slăbită. În materie de valută, d-sa este născut, după cum se vede, sub o stea

morocoasă, de vremece oricare dintre guvernele viitoare își va face o cinste din solicitudinea pentru misiunile sale culturale...

Cauciucul plângător. — Cu patetismul lacrimogen care caracterizează momentele de disperare ale apostolului dela Văleni, omul de cauciuc a vorbit la banchetul de „*împăcare*“ al naționaliștilor dela Galați, „*cu tristețe și hotărâre*“ spre a fi auzit și jos și „*sus*“.

Cuprins de desnădejde, văzând că în ciuda tuturor contorsiunilor pe care le execută în cercul vieții publice, cu abilitate și pasiune, puterea rămâne un dulce miragiu după care suspină zadarnic, hazliul personaj de gumi-lastic, s'a bătut cu pumnii în piept (gest teatral agreeat) și a plâns lacrimi calde, lacrimi cleioase de cauciuc.

Cauciucul plângător a clamat cu prolixitatea și lipsa de coeziune ce-i sunt familiare. În privința guvernării de mâine s'a plecat adânc, dela înălțimea celor doi metri ai săi, spre a săruta cămașa încurajatoare a d-lui Mihalache; s'a întreat despre „*o mână tare*“ și a preconizat nădejdea într'o „*mână curată*“.

Mai rămânea să vorbească de o „*mână plină*“.

Dar n'a vorbit.

Cum știm că ilustrul nostru istoric, nu posedă o mână tare și nu prea are o mână curată, îi rămâne mâna plină.

Dece n'ai vorbit de ea, domnule Iorga?

Un om hotărât. — După „o lungă audiență care a durat două ore“, — declară unul din cele mai discrete organe afiliate coaliției, — d. I. Maniu s'a arătat dispus a realiza cea

mai mare minune a secolului: „să accelereze cu hotărâre interminabilele pertractări cu țărăniștii“, să se transforme, cu alte cuvinte într'un om hotărât.

Timp de douăzeci și patru de ore, lumea a privit uluită acest efect extraordinar al tonicului regal administrat jumătate-șefului naționalist. Gazetele oficioase și semioficioase ale blocului, au aplaudat cu frenesie noua ipostasă uimitoare a ilustrului pertractor.

Dar bucuria n'a durat decât dela un răsărit (sau apus) de soare, la altul. Căci a doua zi, aceleași organe, lăsând buzele în jos, au declarat că a fost o greșală la mijloc; d. Maniu, în noile conciliabile cu d. Stere, n'a „accelerat“ cu un milimetru tratativele, ba s'a arătat cu un pepene și mai mult în mână.

D. Maniu hotărât? Vă inchipuiți dumneavoastră o bucată de gelatină în stare să ia — fie și pentru o zi — consistența dură a unei statui de bronz?

Noi, nu.

Cartea industriașului român. — Sub acest titlu a apărut o carte cu lecțiuni din domeniul matematicii industriale, a fizicii, chimiei, tehnologiei, economiei politice, contabilității, statisticii, sociologiei și legislației industriale. Cartea e lucrată conform programei școlilor industriale de ucenici și a principiilor de programă analitică a gimnaziilor industriale de Daji *Anton Domide*, *Vasile Desmirean*, *Vasile Mehedinciu* și *Gheorghe Stelea*. E o carte enciclopedică, scrisă pe înțelesul celor, cari vor alcătui mâine masa industriașilor români și urmărind înzestrarea lor cu cunoștințele necesare în viață. Prețul unui volum de 350 pagini e 85 de lei.